

۲.۱۱۴۹

آینده‌پژوهی صنعت بانکداری

نویسندگان: وحید وحیدی مطلق، مهستان حسینی
و عطیه بهشتی

شابک	978-600-7265-74-1 :
کتابشناسی ملی	۴۹۳۲۴۹۸ :
عنوان / نام پدیدآور	آینده پژوهی صنعت بانکداری / مولفین وحید وحیدی مطلق، مهستان معصومی، عطیه بهشتی.
محل نصابت نشر	تهران: آینده پژوه، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۷ ص. : جدول؛ نمودار؛ ۲۲×۲۹ س.م.
یادداشت	فهرست.
موضوع	بانک و بانکداری -- ایران -- آینده نگری
موضوع	Forecasting Banks and banking -- Ir
موضوع	آیند پژوهی ایران
موضوع	Forecasting -- Study and teaching
رده بندی دیویی	۱۰۹۵۵/۳۳۲ :
رده بندی کنگره	۱۰۹۷ ۶۱/۲ ۲۷۰ HG :
سرشناسه	وحیدی مطلق، وحید، ۱۳۸۸
شناسه افزوده	معصومی، مهستان، ۱۳۵۵
شناسه افزوده	بهشتی، عطیه، ۱۳۶۹-

عنوان: آینده پژوهی صنعت بانکداری

نویسنده: وحید وحیدی مطلق، مهستان معصومی و عطیه بهشتی

طراح جلد: ماهان معصومی

ناشر: آینده پژوه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷، ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۷۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۵-۷۴-۱

این کتاب با حمایت بانک رفاه کارگران چاپ شده است. کلیه حقوق کتاب متعلق به انتشارات است. تکثیر این کتاب به هر شکل، اعم از کاغذی و الکترونیکی، بدون مجوز کتبی انتشارات ممنوع است. برای تهیه این کتاب می توانید با تلفن ۸۸۴۶۳۷۸۷ یا ۰۹۱۲۵۳۸۷۸۴۷ تماس بگیرید

فهرست

پیشگفتار/۷

فصل ۱. مبانی نظری و روش‌شناسی (شرح رویکرد مکتب هاوایی)/۱۱

۱. تعریف علم و هنر آینده‌پژوهی از منظر مکتب هاوایی/۱۱
۲. گام‌های چشم‌اندازسازی آینده/۱۲
۳. منطق حاکم بر چهار آینده بدیل (سناریو)/۱۶
۴. تجربه آینده بدیل و واکنش نسبت به آن/۲۱
۵. دستور العمل اجرایی، برنامه‌ریزی و تسهیل جلسات آینده‌پژوهی/۲۰
۶. اندازه گروه‌های بحث و گفتگو/۲۱
۷. گزارشگران و تسهیل‌کنندگان/۲۱
۸. شرح گزارش تجربه/۲۲
۹. نمونه‌ای از طرح چهار آینده بدیل در دانشگاه استراسبورگ/۲۳
۱۰. نتایج فعالیت‌های آینده‌پژوهی/۲۶
۱۱. فواید آینده‌پژوهی و اثربخشی آن در برنامه‌ریزی و تحقق اهداف سازمان/۲۷
۱۲. معرفی الگوی شماتیک آینده‌پژوهی/۲۹

فصل ۲: بررسی روندها و شاخص‌های کلیدی اقتصادی/۳۳

۱. مقدمه/۳۳

۲. روندها و شاخص‌های اقتصادی در سطح جهان و منطقه/۳۴

۳. روندها و شاخص‌های اقتصادی در ایران/۴۳

فصل ۳: بلوک‌های سازنده آینده/۱۰۱

۱. مقدمه/۱۰۱

۲. عناصر تشکیل دهنده آینده‌پژوهی/۱۰۲

۳. حوزه‌های بحث/۱۰۵

۴. ماتریس بلوک‌های سازنده آینده/۱۰۵

فصل ۴: آینده‌های مختلف، معرفی سناریوها و داستان‌ها/۱۱۳

۱. مقدمه/۱۱۳

۲. تلاطم و آشوب (سناریوی سرد و فراطاشی)/۱۱۴

۳. دنیای شفاف پیشرفته (سناریوی تحریر و گذار)/۱۱۵

۴. حاکمیت قانون (سناریوی اصلاح و انضباط)/۱۱۵

۵. اوج‌گیری به سمت قله (سناریوی رشد مستمر)/۱۱۶

۶. اهمیت و نقش داستان‌نویسی/۱۲۳

۷. داستان‌ها/۱۲۴

فصل ۵: تحلیل پویایی‌شناسی سیستمی/۱۳۱

۱. مقدمه/۱۳۱

۲. تحلیل پویایی‌شناسی سیستمی، کاربرد و بینش‌های برآمده از آن/۱۳۳

۳. سیستم تلاطم و آشوب/۱۳۵

۴. سیستم دنیای شفاف پیشرفته/۱۳۸

۵. سیستم حاکمیت قانون/۱۳۹

۶. سیستم اوج‌گیری به سمت قله/۱۴۴

فصل ۶: آینده‌های هنجاری و مطلوب/۱۴۷

۱. مقدمه/۱۴۷

۲. تفکر ارزشی، مبانی و مفاهیم/۱۴۹

۳. منافع تفکر ارزشی/۱۵۴

۴. مصاحبه با مدیران ارشد برای استخراج اهداف بنیادی و مقطعی/۱۵۸

۵. یکپارچه سازی اولویت‌های راهبردی/۱۵۹

۶. دسته بندی آینده‌های ممکن از منظر مدیران در قالب سناریوهای چهارگانه/۱۶۰

۷. دسته بندی استعاره‌ها و تصاویر ذهنی مدیران از آینده/۱۶۲

فصل ۷: دیده‌بانی و تصمیم‌سازی/۱۶۳

۱. مقدمه/۱۶۳

۲. شرح دیده‌بانی محظوظ و مرز بین تصمیم‌سازی/۱۶۳

۳. آزمون پابرجایی اقدام در آینده برای ممکن/۱۷۴

۴. سخن آخر/۱۸۰

منابع/۱۸۳

پیشگفتار

آگاهی از آینده و توان پیش‌بینی حوادث به منظور آمادگی برای رویارویی با تغییرات پیش‌رو، از دیرباز آرزوی بشری است؛ بی‌شک برخورداری از این توانمندی به مثابه ابزاری نیرومند در جهت حفظ منافع فردی و سازمانی و کاهش درصد خسارات ناشی از بی‌ثباتی شرایط و بحران‌های احتمالی، از ارزشی انکارناپذیر برخوردار است. در گذشته افراد برجسته در صنوف کاری متفاوت بالاخص صنایع نظامی و دفاعی به مدد شم‌ذاتی، ماهیت شغلی و رصد دائمی اخبار و رویدادهای ملی و خارجی، ناخواسته قابلیت گمانه‌زنی در خصوص روند تأثیرپذیری امور ناشی از تغییر در سیاست‌گذاری‌ها و رویدادها را کسب کرده و از این توانمندی در حفظ توان رقابتی خویش بهره می‌جستند. لیکن امروز با ابداع روش‌های نوین علمی و ظهور رشته‌های جدید آکادمیک، این فرایند به پشتوانه آمار و احتمالات و آزمون‌های دقیق از چهارچوبی ضابطه‌مند و سیستماتیک برخوردار گردیده و بهره‌مندی از آن، از مسیر آموزش، برای همگان میسر شده است.

تغییرات سال‌های اخیر در حوزه فناوری بدون تردید در حال ایجاد تحولاتی بنیادین در الگوی کسب‌وکار و به تبع آن صنعت بانکداری در سال‌های آینده است و شرایط فعالیت در سپهر بین‌المللی، مستلزم اتخاذ راهبردهای کلیدی جهت انطباق با تحولات روز جهانی است.

در این مسیر آینده‌پژوهی به عنوان چراغ راه، زمینه‌ساز تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی بلندمدت و بهره‌مندی به‌موقع از فرصت‌های پیش رو است تا با تحلیل نظام‌مند، جاه‌نگار و عمیق شرایط و آشکارسازی افق‌های دور، امکان مواجهه هوشمند با تغییرات عرصه جهانی، اقتصادی، فناوری، اجتماعی و زیست‌محیطی را فراهم ساخته و با از میان بردن فاصله دانشی، روند رشد و تعالی سازمانی را هموار سازد.

بانک‌ها و سایر سازمان‌های پیش‌تاز در این عرصه، با اجرای دقیق آموزه‌های علم و هنر آینده‌پژوهی، ارتقای سطح دانش، آگاهی، سازمانی، و نهادینه‌سازی این حوزه جدید دانشی به واسطه ایجاد سامانه دیده‌بانی، تحلیل، امکان مواجهه راهبردی با شرایط نامطمئن پیش رو را از مسیر کشف آینده‌های، بدیل و تمرکز بر چشم‌انداز مطلوب، برای خود فراهم خواهند ساخت.

اکنون تحقیق در مورد آینده و به عبارتی آینده‌پژوهی به عنوان علم و هنری میان‌رشته‌ای و فرارشته‌ای در محافل دانشگاهی، مؤسسه‌دینی مستقل یافته و در سراسر جهان در نظام آموزش عالی کشورها نهادینه گردیده است؛ پژوهشگران و متخصصان این رشته اکنون تقاضای فزاینده سازمان‌ها در راستای مواجهه راهبردی با جهان چالشی آینده و تلاش برای توسعه امتیاز رقابتی در صنایع مختلف را با عرضه دانش خویش پاسخ داده و زمینه‌ساز ایجاد واحدهای ویژه آینده‌پژوهی در سازمان‌ها گردیده‌اند.

کتاب پیش رو نیز حاصل فعالیت چندین‌ساله گروه کارشناسی آینده‌پژوهی اداره برنامه‌ریزی، پژوهش و نوآوری در صنعت بانکداری متشکل از متخصصین رشته‌های آینده‌پژوهی، علوم ارتباطات اجتماعی، فناوری اطلاعات، اقتصاد، مدیریت منابع انسانی و جامعه‌شناسی است که با دیده‌بانی محیط پیچیده جهانی، منطقه‌ای و ملی و بالاخص بررسی نقش بازیگرانی چون دولت، بانک مرکزی و سایر بانک‌های داخلی و

خارجی تلاش نموده در افقی بلندمدت، کلان‌روندهای شناسایی‌شده و سیر تحولات را حداکثر تا سال ۱۴۰۰ برآورد و آینده‌های بدیل را به منظور افزایش قابلیت انعطاف‌پذیری سازمان در رویارویی با رخدادهای فضای کسب‌وکار ارائه نماید؛ بی‌شک این اثر، یک پژوهش آکادمیک جهت طرح و تطبیق نظریه‌های مطرح در این حوزه محسوب نخواهد شد، بلکه باید آن را شرح یک فعالیت اجرایی و گام به گام با رویکرد آموزشی دانست که با انتخاب و اتخاذ آموزه‌ها و رویکردهای یکی از مکاتب اصلی آینده‌پژوهی (مکتب هاوایی) و بهره‌گیری توأمان از نگرش‌های اثبات‌گرایانه، پسا اثبات‌گرایانه، پست مدرن، اقدام به استقرار یک نظام هدفمند در تحلیل محیط کلان نموده تا از مجرای آن قدرت و مهارت انطباق‌پذیری سازمان را با تحولات آینده ارتقا بخشد.

عمده‌ترین فرایند توبد این محتوا علاوه بر رجوع به منابع مکتوب، استفاده از دیدگاه گروه کارشناسی با تأکید بر افق بلندمدت (زمان بزرگ)، تصویر کلان (فضای بزرگ) و تحولات بنیادی و بهره‌برداری از تدبیرهای طوفان مغزی بوده که در نتیجه آن با تقویت بُعد خلاقیت ذهنی اثر، وجه تمایزی بارز با سایر آثار مشابه و صرفاً مبتنی بر ترجمه و گردآوری اطلاعات، خلق کرده است؛ بدون آنکه بر انتخاب مکتب هاوایی به عنوان برترین گزینه پیش روی مخاطبین و آینده‌روها، در میان مکاتب این رشته تأکید ورزیده باشد.

امید است نتایج این اقدام ضمن غنابخشی به ادبیات علمی آینده‌پژوهی، بتواند مفهوم صحیح سناریونگاری و ترسیم آینده‌های بدیل را بیش از پیش در فکرها و اندیشه‌های نهادینه ساخته و چراغ راه سازمان‌ها در آغاز فعالیت‌های مشابه باشد. در آغاز بحث بر خود فرض می‌دانیم تا با سپاس از مدیریت عالی و کارکنان محترم و خدمت بانک، جناب آقای دکتر محمد علی سهمانی مدیریت عامل، جناب آقای دکتر محسن ضیایی مدیریت امور طرح و برنامه، ریاست اداره برنامه‌ریزی، پژوهش و نوآوری، جناب آقای سید حسن اصولی، معاونت پژوهشی اداره برنامه‌ریزی و تحقیقات جناب آقای دکتر امید قادری و خانم‌ها فرنوش قهرمان، مهرنوش علیزاده، زهرا نورکی، زهرا به‌نژادی، مریم طبرستانی و آقای مصطفی صادق‌زاده کارشناسان

محترم بانک که با همت عالی و دانش برجسته خویش ما را در گردآوری، تألیف و نشر این اثر به عنوان نخستین کتاب در حوزه آموزش گام به گام آینده‌پژوهی در صنعت بانکداری، یاری نموده‌اند، قدردان گوشه‌ای از زحمات ارزشمندشان باشیم.

مؤلفین - تابستان ۱۳۹۷

www.ketab.ir